

Nič več prahu na Rakovi jelši

Krajanje Rakove jelše so se po dolgih letih negodovanja končno razveselili asfalta po Poti na Rakovo jelšo, ki je za večino prebivalcev takorekoč edino okno v svet. Rešili so se nadležnega prahu, blata in cestnih lukenj, ki so jim grenili vsakdanjo pot v šolo, v trgovine, na delo in še kam drugam. Denar za okoli 700 metrov asfaltne prevleke, ki so jo delavci SCT-ja položili v letošnjem juliju, so prispevali Komunalna skupnost ljubljanskih občin. Sklad stavbnih zemljišč in SCT, tretjino sredstev pa so morali s pomočjo požrtvovalnih uličnih poverjenikov na hitro zbrati krajanje sami, da so se lahko pričela dela na cesti. Prav uspešnost tega mini samoprispevka dokazuje pripravljenost krajanov materialno sodelovati pri komunalnem urejanju svojega okolja. Še več; ko je bila gradbena mehanizacija na terenu, so se v večini ulic odločili zbrati še dodaten denar in asfaltirati tudi svoje ulice, tako da je danes poleg Pote na Rakovo jelšo pod asfaltom še deset cest. Če upoštevamo, da je vse to potekalo pred ali pa že med dopusti, ko so ljudje nameravali svoje prihranke porabiti za letni oddih, vidimo, kako zares uspešna je bila akcija zbiranja prispevkov. Marsikdo se je moral na ta račun odreči poletnim počitnicam kje na morju ali v gorah.

Velika zasluga za asfaltiranje glavne ceste gre tudi delavcem občinskega izvršnega sveta in SZDL, ki so pozorno prisluhnili željam krajanov, poskrbeli za finančna sredstva in uskladjali delo vseh upravnih in izvajalskih služb.

Vodstvo krajevne skupnosti se zaveda, da je asfalt velika pridobitev za Rakovo jelšo, hkrati pa tudi drobec med vsemi komunalnimi problemi, ki žulijo krajanje. Že naključnemu obiskovalcu, ki gre po novi cesti, postane kmalu jasno, da je kljub asfaltu prometno stanje še vedno pereče, ker ni urejenih pločnikov. Problematična pa je še vodoskrba na nekaterih območjih, kanalizacija, elektrika, telefonija itd. Krajevno vodstvo se je zato konec avgusta sestalo s predstavniki Zavoda za izgradnjo Ljubljane in občinskega IS, da bi opredelili program uresničevanja lani sprejetega zazidalnega načrta VS 2/11 za območje Rakove jelše. Sklenjeno je bilo, da bosta program in pregled stroškov celotne komunalne ureditve izdelana do konca letošnjega oktobra, temu pa bo sledila priprava projektne dokumentacije in iskanje denarnih virov. En vir bi moral biti že znan in to je krajevni samoprispevek. Glede na uspešnost zbiranja denarja za asfalt in glede na zanimanje krajanov za samoprispevek smo prepričani, da bodo ponovno pokazali visoko stopnjo odgovornosti in se odločili za ta način sofinanciranja, saj lahko le v tem primeru pričakujejo pomoč širše družbe pri komunalnem urejanju svojega okolja.

Za konec preveč raje ne bomo obljubljali. Upamo le, da se tudi Rakovi jelši obetajo boljši časi.

Anton SLAK
Miha DEBEVC

Korenčani so praznovali

Odkar so na hriboviti Koreni nad Horjulom vznikle prve domačije, tamkajšnja cerkev sv. Mohorja in Fortunata najbrž še ni videla toliko ljudi kot prav letošnjega 16. julija. Številni domačini in krajanje iz sosednjih krajev, dekleta v narodnih nošah, izletniki in drugi ljubitelji horjulskega in polhograjskega hribovja, vsi ti so se zgrnili okrog prazničnega, z nabožnimi podobami in vezenim smrekovim okrasjem okrašene odra pred cerkvijo, kjer se je odvijal zgodovinski dan cerkve – 600-letnica njene posvetitve.

Po uvodni verski svečanosti, ki jo je vodil škof Stanislav Lenič, je kaki dvatisoč glavi množici spregovoril priznani kulturni

delavec dr. Matjaž Kmecl, ki je ponovno opozoril na nevarno zaostrovanje političnih razmer pri nas (še posebej na nedavne tankovske grožnje nekaterih prenapetežev na jugu) in pohvalil pridne Korenčane, »ki bi jih bržkone tudi sam Cankar postavil za zgled vsemu komodnejšemu delu Jugoslavije«.

Kulturni del spominske prireditve ki je sovpadala tudi z letošnjim praznovanjem KS Horjul, so popestrili tudi horjulski pevci in folkloristi s pesmimi in plesi, v imenu krajevne skupnosti Horjul pa je množici

spregovoril predsednik skupščine KS Jože Praprotnik.

Cerkev sv. Mohorja in Fortunata na Koreni po svojih gradbenih prvinah sodi med najstarejše sakralne spomenike romanskega sloga pri nas, izjemno dragocene pa so tudi njene freske in notranje stenske slikarje, ki segajo vse tja do štirinajstega stoletja. Nekatere ohranjene arhitektonske prvine dajo slutiti, da je cerkev v času posvetitve (torej leta 1389) že stala, tako je dejanski čas njenega nastanka še vedno ostaja uganka.

B. VRHOVEC

Nov dom gasilcev na Butajnovi

Nekje v prvi polovici letošnjega poletja so na Butajnovi nad Horjulom končno spravili pod streho novi gasilski dom, ki so ga, kot zatrjujejo, »na papirju« gradili vsaj kakih deset let. Nova prostorna zgradba bo butajnovske in planinške brambovce, ki so združeni v enotnem gasilskem društvu (ustanovljenem leta 1972) naposled rešila večnih skrbi, kam z vso gasilsko opremo in vozili, hkrati pa bo prišla prav tudi za razne druge krajevne aktivnosti. Poslopje, grajeno brez tradicionalnega stolpa, premore garažo za kar tri gasilska vozila, večnamensko dvorano, klet, dvorano za sestanke, lastno kuhinjo, komandni prostor, drvarnico in še nekaj drugih pomožnih prostorov.

Kot podrugod, je tudi ta dom (čigar gradnjo so zastavili maja letos), v glavnem sad prostovoljnega dela. Vanj so Butajnovci in Planinci vtkali prek 9000 udarniških ur (med najprizadnevnejšimi omenjajo zlasti Tineta Gabrovška z rovo-kopačem), potrebna sredstva pa so dobili deloma s samoprispevkom, nekaj pa jim

je primaknila Občinska gasilska zveza oziroma KS.

»Nov gasilski dom je bil za nas že nujno potreben, saj imamo zdaj vso gasilsko opremo stlačeno v najeti zasebni garaži. V takšnih razmerah je seveda vsaka nadaljnja izpopolnitev opreme nemogoča. Prav tako pa do zdaj tudi nismo imeli nobenega prostora, kjer bi lahko pripravljali sestanke in razne družbene prireditve,« pravi predsednik gradbenega odbora Jurij Grbec.

Prizadevni udarniki GD Butajnova-Planina so ta svoj delovni podvig kronali s kar najprimernejšo simboliko, ki velja za poletni čas – družno so se odpravili na portoroško noč!

BRANKO VRHOVEC

Ozajljšana horjulska cerkev

Dobrih štiristo let stara horjulska cerkev sv. Marjete, ki jo omenja že slavni Valvazor, je minulo poletje dobila novo, daljšo obleko. Obnovili so namreč njeno fasado in ostrejšje ter popravili tudi njeno samo streho, tako da je dobila povsem nov, svež videz.

Glavna obnovitvena dela je opravil obrtnik Franc Žvokelj, pridno pa so mu pomagali (vsaj pri nekaterih delih) tudi krajanje sami.

Tako ozajljšana cerkev je prišla prav predvsem ob 200-letnici horjulske fare, ki so jo tu praznovali minulo poletje, kakor seveda tudi ob samem letošnjemu krajevemu prazniku.

B. V.

Stranskovaška dilema: majhne razvojne možnosti za majhno vas

PREDSTAVLJAMO VAM
NAŠ KRAJ:

STRANSKA VAS

Še vedno slabe ceste

Na zunaj je kot toliko drugih vasi v dobrih dolini: z zgoščenim starim vaškim jedrom (a brez cerkvice), obdanim z večjimi ali manjšimi priveski novejših stanovanjskih hiš, med katere se kot nekakšni arhaični spački vrivajo stari kozolci in krpe sadnega drevja.

Pa vendar Stranska vas pri Dobrovi premore svojo lastno specifiko: zanimivo lego. Bližnja Gradaščica je namreč nekako odrezala kraj od bližnje Dobrove, tako da je gledano od spodaj zares nekakšna 'stranska vas'. Pravijo, da sta bila nekoč tu dve naselji: Utik in Stranska vas. Pripadala sta še bokalski graščini. Šele prvi večji pljus urbanizacije in pospešene zasebne gradnje je vasi strnil v eno samo naselje.

Prah razjeda lokalko

Strančani, kot nekateri imenujejo krajanje te vasi, ki premora komajda 56 hiš, so se sprijaznili že z marsičem, le s svojimi cestami se ne morejo. Te so namreč še vedno slabše.

Razjeda jih prah in razglodani makadam, nič pa še ne kaže, da bi se jih kdo usmilil z asfaltom. Še posebej problematična je (kakih 800 metrov dolga) cesta proti Dobrovi.

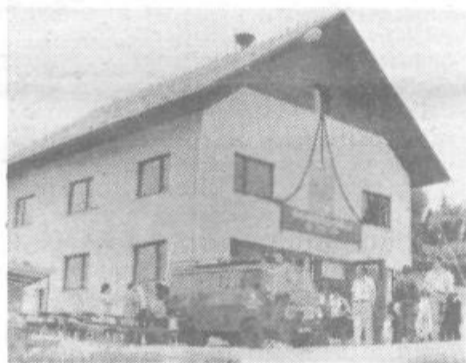
To velja za najbolj prometno žilo v kraju. Ob cesti sicer opozarjajo znaki o omejitvi hitrosti in dovoljeni teži tovornih vozil, vendar pa se jih nihče ne drži. Še huje je bilo menda pred leti, ko so blizu gradili ljubljanske obvoznice. »Tedaj so praktično ves material vozili tu skozi«, se še spominja član

Na Črnem vrhu odprli nov dom krajanov

Ko smo v Naši komuni lani predstavili nov dom krajanov in gasilcev na Črnem vrhu nad Polhovim Gradcem, je lepa dvokrilna zgradba kazala še »gola rebra«. Zdaj pa je poslopje tudi na zunaj že dobilo svojo dokončno podobo in je razen nekaj malenkostnih zaključnih del, ki ga še čakajo, praktično povsem narej za uporabo.

Slavnostno otvoritev doma so pripravili v nedeljo, 2. julija, udeležili pa so se je poleg samih domačinov, domačega gasilskega dru-

štva (ki je najmlajše v občini!) in okoličanov, tudi gasilske enote iz sosednjih krajev, predstavniki OGZ in občine ter drugi.

Po že običajni uvodni gasilski paradi, je zbranim najprej spregovoril predsednik sveta KS Črni vrh **Jože Setnikar**, ki je predvsem poudaril, kako vsestransko koristen bo novi dom za kraj (bivši vaški kulturniki na primer so morali uporabljati še Mačkovo

štalo!), pa tudi vodovod Črni vrh - Smolnik, ki so ga dogradili že prej, in da bodo tako vztrajni in složni tudi pri cesti Črnih vrh - Polhov Gradec, ki že leta čaka na prepotrebni asfalt.

Predsednik skupščine občine **Peter Vrhnica** je spregovoril o razvoju in največjih dosežkih v občini, predsednik OGZ **Ciril Ropret** pa o razporejanju sredstev za takšne naložbe, kot so gasilski domovi (»tudi za ta dom je OGZ dala desni delež«). Ob tej priložnosti so predali namenu tudi novo gasilsko opremo, ki jo je dobilo GD Črni vrh in opravili svečano pobratenje z GD Nadgorico, najprizadenejšim pri gradnji doma pa so podelili posebna priznanja.

Novi dom krajanov in gasilcev so zgradili v pičlih treh letih (temelje so položili oktobra 1986), v njegovo gradnjo pa so Črnovrščani vložili prek 8500 udarniških ur. Zgradba premore dve garaži za gasilce, prostor za civilno zaščito, večnamensko dvorano, pisarno za KS, kuhinjo, šank, kurilnico in seveda vse potrebne sanitarije.

»Material smo kar sproti, fehtali«, je neposredno pred svečano otvoritvijo povedal za Našo komuno **Jože Setnikar**. »To nas je edinole reševalo, kajti sicer ob tej inflaciji ne bi daleč prišli. Vsak dinar, ki smo ga dobili, smo sproti vnovčili. Les pa smo dali sami. Zdaj nas čaka samo še nekaj malenkostnih del. S takšno slogo bi najbrž še v marsikaterem našem kraju lahko kaj naredili...«

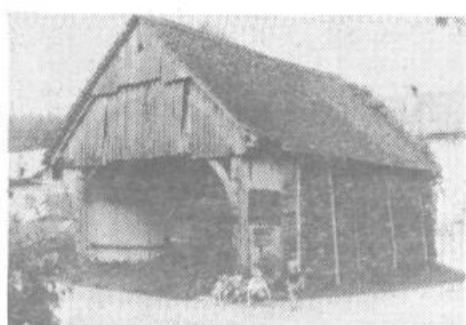
BRANKO VRHOVEC

vaškega odbora **Andrej Košir**. »Bilo je obupno. Zdaj je težkega prometa na srečo nekoliko manj. Vendar pa bi bil asfalt kljub temu potreben. Bili smo že dvakrat v planih za obnovo ceste, a smo žal vsakič izpadli. Razlog: ni denarja. Pravijo, da smo pač tudi v komunalnem oziru le »stranska vas«. Krajanji bi bilo prav gotovo pripravljene pomagati s samopriskom, nasploh ne pride tako daleč, da bi prišli na vrsto. Isto velja seveda tudi za druge komunalne probleme. Sami pa ne moremo rešiti vseh teh vprašanj, ker smo (zavoljo maloštevilnosti) ekonomsko ne-močni.«

Gradaščica ne poplavlja več

Kdaj bodo ceste Stranske vasi končno ugledale prepotrebni asfalt, zdaj ostaja negotovo. Krpo urejenega cestišča skozi vas si krajanji sploh ne upajo imenovati asfalt, pač pa je prej nekakšna protiprašna zaščita. Pa še to morajo, kot pravijo, pozimi sami plužiti, če se hočejo voziti po njej!

Več sreče imajo Strančani z Gradaščico. Te zadnje čase na srečo ne poplavlja več,

Najstarejša zgradba sredi vasi. Etnografska posebnost ali vaški spaček?

medtem ko je bila včasih lokalna cesta čisto pod vodo. Večji del zemljišča ob rečici (pa tudi drugod) je še vedno družbena last, zato so vaški kmetje - najemniki vložili že več vlog, da bi ga spet odkupili, po sprejemljivi tržni ceni seveda.

Da znajo biti Strančani složni, če je treba, so dokazali že večkrat. Leta 1982 denimo, se je vse vas složno vrgla v obnovo elektrifikacije, ki je bila že zastarela. Vsaka hiša v vasi je dala najmanj po enega »udarnika«, zbrali pa so tudi samoprisk. Oskrba z električ-

no energijo je poslej boljša, le nekatere gospodinjstva na obrobju vasi zavoljo naraščajoče porabe spet šibkejši tok.

Še vedno peš v šolo

Seznam večjih ali manjših del, ki so jih v Stranski vasi opravili v zadnjih desetletjih je kar dolg. Kakor je dolg tudi seznam del in krajevnih izboljšav, ki jih še čakajo. V vasi namreč še vedno ni kanalizacije (zdaj vse odplake »požre« potok Ostrožnik), ni dovolj telefonskih priključkov, otroci pa morajo še vedno hoditi peš v šolo na Dobrovo (»samo edina takšna vaška skupnost daleč naokoli«). Pri varstvu manjših otrok jim, kot pravijo v šali, kar prav pridejo vaške vdove, ki jih v vasi premorejo kar 18. Vse tja do Dobrove ni tudi nobene gostilne ali bifeja, pa čprav so še takoj po vojni imeli kar dve gostilni in lastno trgovino, pa četudi je imela tedaj vas le kakih 30 hiš. Zato pa zdaj na robu vasi veselo poganjajo teniška igrišča (gradijo jih bratje Škulj), ki bodo nudila vsaj nekaj razvedrila in sprostitve tudi samim krajanom Stranske vasi.

BRANKO VRHOVEC

II. Barjanska turistična pot

Tokrat bi svetovali krajši izlet v morda najbolj odmaknjeni del Ljubljanskega barja, k strugi Ljubljanice med Podpečjo in Vrhniko. Ta del Barja leži na meji med vrhniško in viško občino. Vas Bevke najlaže dosežemo pri odcepu na stari cesti med Brezovico in Vrhniko. Bevke se ob visoki vodi znajdejo povsem na robu velikega barjanskega jezera, naselje ob Ljubljani, ki se mu reče Kamin, pa postane otok. V poletju pa je tu pravi raj za ribiče in ljubitelje samote.

V vasi Bevke pri nekaterih hišah še občasno pridobivajo šoto. Preostala šotišča so kot obrasli otoki med njivami. Tu se včasih še najde barjanska posebnost, mesojeda rastlina rosika. Domačini vam radi pokažejo pot k močvirnemu jezercu sredi gozda, kjer kraljujejo močvirne rastline, ovijalke in mahovi. Vtis pradavnine je tu popoln, in morda nikjer na celem področju Barja niso tako ohranjene združbe barjanskih rastlin kot prav tu. Na tem delu Barja se izpod hribov na jugu radi pripode divji zračni vrtinci, tako da se tudi sredi poletja zrak iznenada ohladi. Na poti iz Bevk v Kamin so pri ostrem cestnem zavoj ob graditvi ceste in kopanju

od tu vse do ceste, ki vodi iz Notranjih Goric do Podpečji. Ob deževjih se pojavljajo jate raznovrstnih ptic, nekatere redke vrste stalno domujejo v tem okolišju. Na žalost se višina talne vode stalno znižuje, tako da nekateri ljubitelji prirode in poznavalci življenaj v močvirju opozarjajo, da bo idila trajala samo še kakšno desetletje. Od pomladi do poletja se na močvirnih travnikih pojavljajo preproge pisanega cvetja, predvsem pa so znani močvirni tulipani.

Ako nadaljujemo pot proti Blatni Brezovici, vam domačini pokažejo pot do kozolca, kjer imajo v ohišje vdolan ostanek količarskega čolna. Še bolj pa je zanimiva zgodba domačina, ki je znan zbiralec starin, ki so jih našli pri kopanju jarkov. On nam je tudi povedal za oddelek turške vojske, ki so ga pred desetletji našli v blatu. Najdbe je hranil v posebnem prizidku poleg hiše, dokler ni silni vihar uničil vse dragocene zbirke. Ker se nevihtni oblaki radi ustavljajo prav nad tem delom vasi, se domačini sprašujejo, kaj pravzaprav privablja strele in zračne vrtince nad ta del Barja.

Ta izlet lahko prijetno zaokrožimo z ogledom obnovljene zgradbe starega vrhniškega

Poplavno področje pri Bevkah

jarkov našli pred leti oddelek turške vojske, ki je potonil pred stoletji v živem blatu. Na nasprotni strani ceste, proti Blatni Brezovici so lani arheologi zakoličili nekaj sond. V Kaminu je ob samotni kmetiji manjše pristanišče, ribiči imajo tu svojo postojanko. Zanimiv je tudi stari merilec višine vodne gladine ob Ljubljani, ki ga je že močno načel zob časa. V bližini vikendov so pred leti našli bogato najdišče keltskih novcev. Tudi v strugi Ljubljanice so našli potapljači veliko pomembnih arheoloških najdb. Zanimiv je ogled stare struge Ljubljanice, ki sega

pristanišča. Vrhnika je povezana z roko in ima v mestnem grbu ladjo, ki predstavlja antično ladjo Argo. Zgodba o veliki ladji je živela tudi v ustnem izročilu. Do tu naj bi pripluli Jazon in tovariši iz Črnega morja in potem prepeljali ladjo po kopnem do Jadranskega morja. V obnovljeni zgradbi vrhniškega starega pristanišča naj bi sčasoma dobile domovanje tudi arheološke najdbe, ki jih je potapljač Miro Potočnik našel v Ljubljani.

Tekst in foto: **BORIS VIŠNOVEC**

IZ TURJAKA

Preporod mladinske organizacije!

Po dolgih letih mirovanja, je pred kratkim OO ZSMS Turjak ponovno zaživelo. Mladih v Turjaku je trenutno 65. Najvažnejše je, da so to zares mladi, stari od 16 do 25 let. Mladi se bodo v kratkem organizirali po dejavnostih in z vsemi silami skušali spremeniti stanje, ki je vse drugo kot rožnato. Želeli bi imeti svojo mladinsko šolo, kjer bi kovali načrte in kjer jih ne bi nihče preganjal. Pri vseh zamislih jim resnično pomagajo društva v KS in takšna pomoč bo sigurno prisotna tudi v bodoče.

12. 8. 1989 sta KUD MARIJ KOGOJ in OO ZSMS Turjak, solidarnostno organizirala veselico. Vsak gost namenjen na veselico, je že pri vходу naletel na vjudnost gostiteljev, saj je bilo vsakemu gostu ponujeno silce domačega, potem se je pa vsak sam odločil koliko bo prispeval. Vzrok za samoprisk sta bila izgradnja sobe za vaje sestankov KUD in mladinske sobe v bivših zadružnih hlevih. Veselica je dobro uspela, tudi zato, ker je premeiro imela novoustanovljena gledališka skupina. Prikazana je bila satirična enodejanka z naslovom EN DELOVNI DAN in jo bodo dne 16. 9. 1989 na srečanju krajanov ponovili. Vodja gledališke skupine je dober človek, borec se za spremembo (že pretežkih) razmer v življenju - tovariš Štefan Gruden. Kot sam zatrjuje ni izrekel še zadnje besede in tudi KUD mu želi smelo in korajžno naprej. **FRANCI PEČNIK**